

Epilepsie en levenskwaliteit

Mevr L. Coudenys, provinciaal medewerker West-Vlaanderen

www.epilepsieliga.be

Definitie levenskwaliteit

Diverse definities!

Consensus over 4 kenmerken:

- Multifactoriële karakter
- Zelfevaluatie
- Subjectiviteit
- Veranderlijkheid in de tijd

www.epilepsieliga.be

Multifactorieel:

verschillende levensdomeinen bepalen samen je levenskwaliteit

Definitie levenskwaliteit

Diverse definities!

Consensus over 4 kenmerken:

- Multifactoriële karakter
- Zelfevaluatie
- Subjectiviteit
- Veranderlijkheid in de tijd

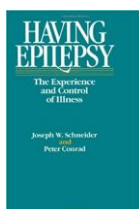
www.epilepsieliga.be

Epilepsie en levenskwaliteit

"Illness is a moral experience. When we are sick, we soon face new definitions of who we are, what we are capable of and how others see us"

– Schneider en Conrad, 1983

www.epilepsieliga.be

Definitie levenskwaliteit

Levenskwaliteit = Zeer subjectief en veranderlijk! **Vaag** begrip

Maar ook epilepsie is bij iedereen zo anders.

En toch is het belangrijk om hier even bij stil te staan:
Epilepsie heeft héél vaak een grote impact op levenskwaliteit

www.epilepsieliga.be

**STILSTAAN
BIJ JE
HANDELEN
IS
VOORUITGANG**

Loeje

Epilepsie

is een **vaag** begrip => epilepsieën

Betekent aanvallen in alle denkbare vormen, frequentie, ernst, oorzaken...

Betekent vrijwel altijd gebruik van anti-epileptica (maar grote diversiteit aan (bij)werking)

www.epilepsieliga.be

Epilepsie is...

...een (meestal) **chronische, lichamelijke** aandoening bij mensen die over het algemeen **gezond** zijn.

De **oorzaak** is niet altijd bekend en de epilepsie kan zich op **élke leeftijd** openbaren.

Epilepsie komt voort uit een storing in het functioneren van de hersencellen. Door **plotselinge** ontladingen ontstaan aanvallen waarbij vaak sprake is van een **veranderd bewustzijn**.

Het optreden van de aanvallen is **onvoorspelbaar** en komt bij herhaling voor.

Vaak onvoorspelbare prognose: **aanvalsvrij of niet?**

www.epilepsieliga.be

Epilepsie is een aandoening gekenmerkt door aanvallen

- Belangrijkste = Medische luik: streven naar aanvalsvrij zijn
- levenskwaliteit neemt toe naar mate aanvalsvrijheid stijgt
- Maar wanneer ben je aanvalsvrij???

www.epilepsieliga.be

www.epilepsieliga.be

Wetenschappelijk onderzoek: nieuwe behandelmethoden => aanvalsvrij

Maar onze levenskwaliteit zou ook erg toenemen met deze uitvinding:

Kristallen bol

www.epilepsieliga.be

Epilepsie is meer dan aanvallen alleen

- Dagelijks leren omgaan met de kans op aanvallen
- Dagdagelijkse confrontatie door het nemen van medicatie, bijwerkingen, gevolgen...

=> levenskwaliteit

www.epilepsieliga.be

⇔ hoofdpijn

- Hoofdpijn => medicatie X => hoofdpijn verdwijnt
- Conclusie: medicatie X is doeltreffend tegen symptoom hoofdpijn
- Epilepsie is er elke dag, ook al heb je niet elke dag aanvallen

www.epilepsieliga.be

De mate van controle én hoe je omgaat met controleverlies

levenskwaliteit

www.epilepsieliga.be

ontkenning   verdriet   kwaadheid

CONTROLE

angst   frustratie   machteloosheid

www.epilepsieliga.be

Wanneer aanval?
Epilepsie heeft grote impact op leven: **elke dag**

Epilepsie heeft grote impact op leven: **elke dag**

- Hoe je naar je leven kijkt: glas halfvol of halfleeg?
- Hoe ga je om met de kans op aanvallen?
Angst, isolatie, stress, verdriet,...

=> levenskwaliteit wordt op veel vlakken bedreigd

www.epilepsieliga.be

=> Epilepsie is een lichamelijke aandoening maar met soms grote psychologische impact.

1. Lichamelijke en geestelijke gezondheid
2. Interpersoonlijke en sociale relaties
3. Levensbeschouwing
4. Huisvesting
5. Opleiding
6. Arbeid
7. Inkomen
8. Dag- en vrijetijdsbesteding
9. Mobiliteit

www.epilepsieliga.be

1. Lichamelijke en geestelijke gezondheid
2. Interpersoonlijke en sociale relaties
3. Levensbeschouwing
4. Huisvesting
5. Opleiding
6. Arbeid
7. Inkomen
8. Dag- en vrijetijdsbesteding
9. Mobiliteit

= multifactoriële karakter van levenskwaliteit

www.epilepsieliga.be

Onderzoek naar impact

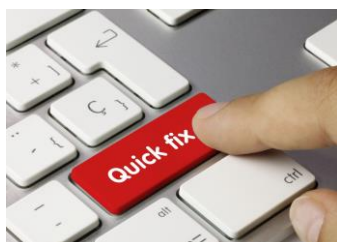
(Shackleton)

1. 30 % van de mensen met epilepsie ondervinden ook psychosociale problematiek.
2. Vaker alleenstaand, minder vaak gehuwd, minder kinderen.
3. Het hebben van epilepsie op jonge leeftijd (schoolgaand) heeft negatief effect op opleidingsniveau.
4. Negatief effect op beroepsniveau.
5. Aanvalsvrij zijn => ervaren van minder psychosociale problemen.

www.epilepsieliga.be

OK. En nu?

Geen eenvoudig antwoord!

Epilepsie =
Chronische aandoening die impact heeft op leven

- Impact op iemands leven is afh van veel factoren
- Hoe iemand hiermee omgaat ook

www.epilepsieliga.be

**ONGELUK ZIT
IN EEN KLEIN HOEKJE**

**EN GELUK
DUS IN DE REST
VAN DE WERELD**

Loesje

Impact afhankelijk van:

Persoonlijke factoren	Factoren specifiek aan epilepsie
Persoonlijkheid	Debuut
Sociale omgeving	Duur
Levensfase/ levenservaring	Aanvalstypen
Sekse	Succes van interventie

www.epilepsieliga.be

Leeftijd/sekse	Specifieke vraagstukken
man	Zelfbeeld, zelfvertrouwen Werk, vervoer, loopbaan Rol als vader binnen gezin Sexualiteit (potentie)
vrouw	Zelfbeeld, zelfvertrouwen Werk, loopbaan Catameniale epilepsie Hormonale cyclus, pil, zwangerschap Rol als moeder binnen gezin Sexualiteit (frigiditeit)
kind	Zelfbeeld, zelfvertrouwen Positie tov leeftijdsgenoten School, opleiding, beroepskeuze Socialisatie en opvoeding
Verstandelijke beperking	Verdriet, zorgen voor toekomst Prognose opvoeding
Oudere leeftijd	Andere neurologische aandoeningen Een leven uit evenwicht

www.epilepsieliga.be

voorbeeld: Leeftijd

Jonge leeftijd:

- je groeit op met epilepsie
- vanaf jongsaf anticiperen
- opvoedingsproblemen
- weg naar zelfstandigheid wordt belemmerd

Oudere leeftijd:

- je leven is reeds ingericht, zonder epilepsie
- wat vanzelfsprekend is, is plots anders (rijbewijs, beroep, dagdagelijkse hindernissen bv koken,...?)
- rouw
- stevige identiteit, kennis, ervaring, relaties,... reeds opgebouwd.

www.epilepsieliga.be

Epilepsie is meer dan aanvallen alleen

Is een combinatie van:

- = somatisch (lichamelijk) => medische behandeling
- = psychologisch (persoonlijkheid)
- = sociaal (omgeving)

=> 3 factoren bepalen de impact van epilepsie

www.epilepsieliga.be

Aard van de ziekte

- Iets gebeurt dat anderen zien.
- Vaak veranderend bewustzijn. Beleving wordt bepaald door wat anderen zeggen en doen. Iets gebeurt met je waar je geen controle over hebt.
- Zeer onvoorspelbaar!
- Moeilijker dan de aanval zelf is kans op aanval!

=> zeer beangstigend en leidt vaak tot fundamentele angst, vermijdingsgedrag, schaamte, sociale angst, isolatie,...

www.epilepsieliga.be

Leven met epilepsie

Relaties

- epilepsie heb je **nooit alleen**
- Epilepsie is een aandoening van de één die aanvallen heeft **én** de ander die ermee geconfronteerd wordt (partner, kind, ouders, vriend, collega,...)
- Epilepsie heeft z'n invloed op sociale context waarin iemand leeft (gezin, school, werk,...) en kan naast **intrapsychische** (angst, depressie) ook **relatieve** problemen veroorzaken.

www.epilepsieliga.be

Praat erover!

www.epilepsieliga.be

Antwerpen: Belinda Soumoy
Limburg: Laura Schrijvers
Oost-Vlaanderen: Claudine Van Daele
Vlaams-Brabant: Gwen Maris
West-Vlaanderen: Lies Coudenys

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loeje

Vragen?

www.epilepsieliga.be

Bedankt
voor uw
aandacht
en tot ziens